

tering med en Krone eller to. Naar de saa dog mener at være med i Kampen for den gode Sag og tror at høre til dens Venner, saa er det aabenbart grov Overtro. Var de derimod glubske Modstandere, der udslyngede den ene Banstraale efter den anden mod den Sag, de tro at kæmpe for ved at have deres Navn paa Medlemslisten, saa gavnede de den hundrede Gange mere end ved det lunkne Venskab. Lad alle os, der føle for Kvindesagen og ønske den Fremgang, lægge os det paa Sinde, at hundrede halve Venner er ikke saa meget værd som én ordentlig Fjende. Vi staa nu ved Aarsskiftet. »Hvad vi vil« lægger ud paa ny. Lad os, der følge den Sag med Sympathi, som det kæmper for, blive lige saa mange Medarbejdere, der *fylde*, og ingen halve Venner, der bare *tælle* i Rækkerne.

V. Malling.

Kvindelige Gartnere.

Af

Johanne Meyer.

For dem, som følge med Forholdene paa Landet, vil det ikke være vanskeligt at se, at Kvindernes Arbejde har forandret sig i en overordentlig Grad og i en meget kort Tid saa at sige gjort mange Kvinder arbejdsløse.

Man hører ofte den Udtalelse, at det er Gaardmændsdøtrenes Forfinelse, der gør, at de ikke mere arbejde som før. Det kan imidlertid kun være meget overfladiske Folk, der kan dømme saaledes. — Sagen er nemlig den, at det er hele den ny Produktionsmaade, der har skubbet Kvinderne ud af deres Virksomhed. Som Maskinerne har bragt dem til at sætte Rokken paa Loftet og bragt Vævene til at staa stille, saaledes har ogsaa Andelsmejerierne og Svineslagterierne taget et væsentligt Arbejde fra dem i Mælkeri-virksomheden og Slagteriet.

Naar dertil kommer, at med den større Oplysning stilles flere Krav til Fornødenhederne, og Indtægterne er sunkne for Landmændene i det Hele, saa er det ikke underligt, at der for Alvor maa søges efter ny Erhvervskilder for Kvinder.

Her kommer Kvindesagen til som en mægtig Løftestang at rejse Landmandens økonomiske Eksistens. Baade fra moralsk og fra økonomisk Side er det Kvinderne, der vil give deres Tilskud til Rejsning i de uheldigstillede Kaar, ikke faa tidligere velhavende Bønder sidde i.

Landmanden faar for lidt af sine Jorder; det er almindelig konstateret af Økonomen, at der kan bringes et langt større Udbytte ud af Jordbruget. Landbruget kan og maa for en stor Del forandres til Havebrug!

Det kunde kun lidt nytte os at gøre denne Forandring, naar vort Tilbud blev større end Efterspørgslen af vore Havesager, men det har jo nu vist

sig, at England har faaet Smag paa vor Frugt og forelsket sig i vore Ribs, Æbler og Tomater. Der havde i Aar været solgt adskillige flere Kasser af disse Sorter, om vi havde haft dem, og selvfølgelig vil ogsaa andre Havesager kunne finde Afsætning, om vi var i Stand til at dyrke dem saaledes, at de kunde staa Maal med de Fordringer, Udlandet stiller.

Det er derfor af højeste Vigtighed, at Gaardmændsdøtrene lægge sig efter Gartneri. Her vil være et bredt Grundlag at arbejde paa og et vidt Arbejdsmarked, som, naar det gribes praktisk an, kan bringe de heldigste Resultater.

Først med at anlægge og sætte den Havejord i System, som allerede findes ved de fleste Bøndergaarde, og senere ved at inddrage og opdyrke ny Jord fra Landbrug til Havebrug.

Det maa være Sider af Erhvervskilder, som væsentlig kan sortere under Kvinder. Om end gravningsarbejdet og det sværere Arbejde vanskelig i Øjeblikket kan udføres af Kvinder, saa vil med Tiden naturligvis Maskinerne ogsaa paatage sig Gravningen og andet mekanisk Arbejde. Tillige vil Kvindernes vanvittige Klædedragt, som vitterlig daglig sluger $\frac{1}{3}$ af deres Kræfter, snart blive afløst af en forstandig og sund Arbejdsdragt, saasnart Erhvervskilder af denne og lignende Art blive benyttede af Kvinder. Afløses denne tunge, trykkende Kvindedragt af en hensigtsmæssig, tætsluttet og let Dragt, saa er det et stort Spørgsmaal, om ikke Kvindens fysiske Arbejde staaar i Højde med Mandens. Indtil den Tid er der jo intet til Hinder for, at der ved Gartneriet kan anvendes Karle til det svære Arbejde.

Hovedsagen er at faa Havebruget sat i System hele Danmark over.

Men hvor er de kvindelige Gartnere? Det er dem, vi skal sørge for at faa uddannede. Endnu findes der vist ikke mange Kvinder, som er uddannede i Faget, endskønt der ikke findes faa Kvinder, der har temmelig godt Kendskab og praktisk Greb paa at lokke baade de smukke Blomster og de nyttige Frugter frem; men der er faa, meget faa, som har forstaaet den økonomiske Side af Sagen og gjort det til en *Erhvervskilde*.

Det er derfor, Landbokvinderne maa uddannes i det faglige i selve Gartneriet.

De maa lære at kende de forskellige Havevæxter, deres Fordringer til Jordbund, Næringsstoffer, Luft, Lys og Fugtighed, ikke blot i al Almindelighed, men saaledes, at de kende hver enkelt Arts Ejendommelighed og ved, hvad der tjener til at fremme dens Udvikling, saa at den kan opnaa den størst mulige Fuldkommenhed. Men ikke alene det maa de vide Besked om. De maa tillige lære at udføre de forskellige Arbejder, der forefalde i et Havebrug: Saa-ning, Plantning, kunstig Formering af Planter baade ved Stikning, Forædling og Aflægning, Planternes Beskæring osv. osv.

Netop fordi Havebruget maa gøres til en Indtægtskilde i langt højere Grad, end det hidtil har været det, er det nødvendigt, at Kvinderne erhverve sig en grundig Uddannelse i Havedyrkning; thi det, hvorefter det gælder, er at udnytte de naturlige gode Betingelser, vi i Jordbund og Klima er i Besiddelse af, og blive i Stand til at levere saa gode Havesager,